

מסורת הש"ס

(א) [תוס' פאה ס"ד] כמות
ס"ה (ז) [תוס' פאה ס"ד]
(ג) [בילקוט ובע"ל תלח] והג'
אמר ר"ח ב"א אר"י,

תורה אור השלם

- 1 כבוד חכמים יחזלו
ובסלים מרים קלון:
משלי ג לה
- 2 כי לי בני ישראל עבדים
עבדי הם אשר הוצאתי
אתם מארץ מצרים אני?
אלהיכם: וקרא כה נה
3 בנים אתם לך אלהיכם
לא תתגודדו ולא תשימו
קרקח בין עיניכם ללמח:
דברים יד א
- 4 וְהָיוּ פֶרֶס לְרֵגֶב לְחֶמֶךְ
וְעֵינֵי מְרוֹדִים תְּבַיֵּי בֵּית
וְהָיָה עֵרֶם וּבִסְתוֹ
וּמִבְשָׁרָה לֹא תִתְעַלֶּם:
ישעיהו נ ד
- 5 הַשֶּׁמֶר לך פֶּן יִהְיֶה דָבָר
עִם לְבָבְךָ בְּלִיעַל לְאִמּוֹר
קָרְבָה שֶׁנֶּת הַשְׁבִּיעַ שֶׁנֶּת
הַשְׁמָעָה וְיִהְיֶה עֵרֶם בְּאֶחָד
וְאֲבִיוֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ וְקָרָא
עֲלֶיךָ אֵל ?? וְהָיָה לְךָ
חֶסֶד:
דברים יז ט
- 6 יִצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי בְלִיעַל
מִקְרָבֶיךָ וְיִזְוֶיךָ אֶת יִשְׂרָאֵל
עֵרֶם לְאִמּוֹר נִלְכְּהָ וְנַעֲבֶדָהּ
אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא
יְדַעְתֶּם:
דברים יז יד
- 7 בִּי בַּח אֲמַר ?? אֵל תְּבוֹא
בֵּית מִרוּחַ וְאֵל תֵּלַךְ לִסְפּוֹד
וְאֵל תֵּלַךְ לָרֶם כִּי אֶסְפְּתִי
אֶת שְׁלֹמֹה מֵאֵת הָעָם הַזֶּה
נָא ?? אֵת הַחֶמֶד וְאֵת
הַרְחִימִים: ירמיהו טז ה
- 8 בַּח אֲמַר ?? שְׁמֹר מִשְׁפָּט
וְעֵשֶׂר צְדָקָה כִּי יִרְדָּה
יִשְׁעֲתִי לְבֹאֹר וְצָדִיקִי
לְהַגְלוֹת: ישעיהו נ א
- 9 לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע
וְצָדִיק תִּצְלֵל מָוֶת:

- 10 אֲנִי בַצֵּדָק אֲחֻזֶּה קִדְּקָה
אֲשִׁבְעָה בְּקִדְקִי תַמְנוּתִי:
תהלים טז ט
- 11 מְלֹחֶה ?? חֲזֹן דָּל וְגִמְלוֹ
יִשְׁלֵם לוֹ: משלי יז ט
- 12 עֲשִׂיר בְּרָשִׁים יִקְשָׁל
וְעֶבֶד לֹה לְאִשׁוֹ מְלֹחֶה:
משלי כב ז
- 13 לֹא יוֹעִיל הוֹן בְּיוֹם
עֲבָרָה וְצָדִיק תִּצְלֵל
מָוֶת: משלי יא ד
- 14 יוֹם עֲבָרָה הַיּוֹם הַזֶּה
יוֹם צָרָה וּמִצְוָה יוֹם שָׁאָה
וּמִשְׁוֹאָה יוֹם חֶשֶׁךְ וְאֶפְסָה
יוֹם עָנָן וְצָרָה:
צפניה ט טו

גליון הש"ס

נמצא כי הא דבני אחתיה
וכעין זה איתא במדרש רבה
ויקרא פרשה לז בבני אחתיה
דעשר"י:

הגהות הב"ח

(א) גמרא פש גבייהו כליל
וחו"י ממק: (ב) שם שם
למשל חלש דעתיה אמר
השם: (ג) שם ברזל קשה
אש מפעפע אש קשה
מס: (ד) שם ומיתה קשה
(מכילת) מו"מ וי"צ ס"א
משניה: (ה) שם והדר מלל
אמר כתיב כליל וחות ד'
מקח: (ו) רש"י ד"ה חות
לח ומונח במנח: ראש
השנה הסי':

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

י.

עין משפט נר מצוה

צ א מיימוני פ"י מהל'
ממנות עניים הל' ג סמנ
עשין קצב טו"ע י"ד סי'
רמז סקף א:
צא ב מ"י שם הל' טו
[פושע"א א"ח סי' 35
ספ"י ז' וטו"ע י"ד סי'
רמז ספ"י יד:

רבינו גרשום

צדקה זו עושר שיהיו
לו נכסים ועושר שיעשה
ממם צדקה: כבוד. זו
אגדה בשביל שיועד לדרוש
באגדות מוכדין אותו: יש
לו לבעל הדין. יצר הרע
להשיבך ולהטעותך ולומר
לך: ועכשיו אי אתם עושים
רצוני של מקום. לפי
שאתם בגלות ואי אתם
יכולים לקיים כל התורה:
עניים מרודים שרדים
מבני אדם ששלום:
איכי השתא נפלי. הייתי
בניון בסקילה כדאמר בית
הסקילה היה גבוה ב'
קומות (סנהדרין מה).
ועובדי עבודת כוכבים
דכתיב (דברי' יז) וסקלתם
באבני ומתו: ופרקליטין.
מלמדי סניגוריא: כי
אספתי את שלומי בשביל
שאנים עושים לא חסד
ולא רחמים. הא עושים
יהיה להם שלום גדול:
מפעפעו. עושה רך: אני
בצדק. שאעשה צדקה
מתחילה והדר אחזה פניך

ואיזו שמצאת ממיתה משונה נותנה ואינו יודע צמי נותנה. וא"ת אדרבה זאת שהיא מלוא רבה היה לה להאיל מדינה של גיהנם שהוא רע ביותר ואומר ר"י דרוב דברים אין עומדין לאדם צעולם הזה אלא לאחר מיתה וצעולם הזה אין עומדין לאדם אלא מלוא גדולות כדמתן (קדושין דף נט:) אלו דברים שאדם כולל מפירותיו צעולם הזה והקין קיימת לעולם הבא לכן קאמר לאפילו ממיתה משונה דהוי צעולם הזה מלל: אלא

שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא כועס עליו ואתם קרוין עבדים שנאמר כ"י לי בני ישראל עבדים אמר לו ר"ע אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא דורון משגר לו ואנן קרוין בנים דכתיב בנים אתם לה' אלהיכם אמר לו אתם קרוים בנים וקרוין עבדים בזמן שאתם עושין רצוני של מקום אתם קרוין בנים ובזמן שאין אתם עושין רצוני של מקום אתם קרוין עבדים ועכשיו אין אתם עושין רצוני של מקום אמר לו הרי הוא אומר הלא פרום לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית אימתי עניים מרודים תביא בית האידנא וקאמר הלא פרום לרעב לחמך: דרש ר"י ברבי שלום כשם שמונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה כך חסרונותיו של אדם קצובין ויוחנן בן זכאי הוא בחילמא בדעו למיחסר שבע מאה דינרי עשיניהו שקל מינייהו לצדקה (ב) פוש גבייהו שיבסר דינרי כי מוטא מעלי יומא דכיפורי שדור דבי קיסר נקטניהו אמר להו רבן יוחנן בן זכאי לא תרחלון שיבסר דינרי גבייכו שקליניהו מינייכו אמרי ליה מנא ידעת אמר להו חלמא חזאי לכו א"ל ואמאי לא אמרת לן [דניתביניהו] אמר להו אמינא כי היכי דתעבדו מצוה לשמה רב פפא הוה סליק בדרגא אישתמיט כרעיה בעי למפיל (א) אמר השתא כן איחייב מאן דסני לן כמחללי שבתות וכעובדי עבודת כוכבים א"ל חייא בר רב מדפתי לרב פפא שמא עני בא לידך ולא פרנסתו (ד)תניא רבי יהושע בן קרחה אומר כ"ל המעלים עניו מן הצדקה כאילו עובד עבודת כוכבים כתיב הכא (ה)השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וכתיב התם (ו)יצאו אנשים בני בליעל מה להלן עבודת כוכבים ר"ל כן כאן עבודת כוכבים תניא (ז)א"ר אלעזר בר' יוסי כל צדקה וחסד שישראל עושין בעולם הזה שלום גדול ופרקליטין גדולין בין ישראל לאביהן שבשמים שנאמר (ח)אמר ה' אל תבא בית מרוח ואל תלך לספוד ואל תגדל להם כי אספתי את שלומי מאת העם הזה (וגו' את) החסד ואת הרחמים חסד זו גמילות חסדים רחמים זו צדקה תניא ר"י אומר גדולה צדקה שמקרכת את הגאולה שנאמר (ט)כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות הוא היה אומר עשרה דברים קשים גבראו בעולם הר קשה ברזל מחתכו ברזל קשה (י) אור מפעפעו אור קשה מים מכבין אותו מים קשים עבים סובלים אותו עבים קשים רוח מפורתן רוח קשה גוף סובלו גוף קשה פחד שוברו פחד קשה יין מפניו יין קשה שינה מפכחתו ומיתה קשה (יא) מכולם (וצדקה מצלת מן המיתה) דכתיב (יב)וצדקה תציל ממות דרש רבי דוסתאי ברבי ינאי בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מביא דורון גדול למלך ספק מקבלין אותו הימנו ספק אין מקבלין אותו הימנו [ואם תמצא לומר מקבלים אותו ממנו] ספק רואה פני המלך ספק אינו רואה פני המלך והקדוש ברוך הוא אינו כן אדם גותן פרוטה לעני וזכה ומקבל פני שכינה שנאמר (יג)אני בצדק אפניך אשבעה בהקין תמונתך רבי אלעזר (יד)הייב פרוטה לעני והדר מצלי אמר (טו) דכתיב אני בצדק אחזה פניך מאי אשבעה בהקין תמונתך אמר רב נחמן בר יצחק אלו תלמידי חכמים שמגדדין שינה מעיניהם בעולם הזה והקב"ה משביען מזיו השכינה לעולם הבא א"ר יוחנן מאי דכתיב (טז)מלוא ה' חונן דל אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כביכול (יז)עבד לוח לאיש מלוא א"ר חייא בר אבא רבי יוחנן (יח)כתיב (יח)לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות וכתיב (יט)לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות שתי צדקות הללו למה אחת שמצילתו ממיתה משונה ואחת שמצילתו מדינה של גיהנם ואי זו היא שמצילתו מדינה של גיהנם ההוא דכתיב ביה עברה דכתיב (כ)יום עברה היום ההוא ואי זו היא שמצילתו משונה נותנה